

## 225. Bijbelstudie over PSALM 83 TEHILIM 83 תהלים פ"ג

### Deel 2: Vijandige broedervolken

Door de dramatische gebeurtenissen van 7 oktober 2023, precies 50 jaar na de Yom Kipur-oorlog, en de daarop volgende weken werd ik sterk bepaald bij Psalm 83, waarin tien naburige volken en landen samenzweren om aanslagen te plegen tegen Israël en G'ds volk uit te roeien. Op dagen waarop תחנונים tachanunim [smeebeden] in de synagoge worden gezegd, wordt deze psalm gelezen, ook op Purim en Tisha b'Av, de 9<sup>e</sup> van de maand Av. Met de strijdkreet "From the river to the Sea", die sinds het uitbreken van de Gaza-oorlog wereldwijd te horen is, alsook de toename van het antisemitisme zijn de woorden van Psalm 83 nu actueler dan ooit, want Israël wordt immers niet alleen vanuit de Gazastrook aangevallen, maar ook vanuit Libanon, Syrië en zelfs Jemen. Een vraag die velen bezig houdt is derhalve, of we de woorden van de psalmist Asaf nu in deze dagen letterlijk om ons heen zien gebeuren of spreekt hij over een gebeurtenis, die reeds vele eeuwen geleden heeft plaatsgevonden of die pas in de verre toekomst moet plaatsvinden? Vandaar deze bijbelstudie.

#### תהלים Tehilim [Psalmen] 83:2

*"O G'd, houd U niet stil, zwijg niet en blijf niet werkeloos, o G'd!"* (NBG). NBV: *"G'd, houd U niet stil, zwijg niet, G'd, zie niet onbewogen toe!"* Groot Nieuws Bijbel: *"G'd, zie niet werkeloos toe, blijf niet zwijgen, houd U niet doof!"* Het Boek: *"Laat iets van U horen, o God. Spreek toch en blijf niet werkeloos toezien!"*

Asaf begint Psalm 83 met een verzoek aan de Eeuwige om in te grijpen en niet werkeloos te blijven toezien zoals Hij tot dan toe gedaan had gelijk geschreven staat: *"Want aldus heeft de Eeuwige tot mij gezegd: Ik blijf rustig en zie uit Mijn woonplaats toe als de stralende hitte bij zonneshijns, als een nevel van dauw in de hitte van de oogsttijd. Want voor de oogst, als de bloei voorbij is en de bloesem tot rijpende druif wordt, zal Hij de ranken met snoeimessen afsnijden en de loten wegnemen en afkappen!"* (ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 18:4-5, NBG). Dat geldt dus ook voor de huidige situatie in het Midden-Oosten. Als de tijd rijp is zal de G'd van Israël ingrijpen en Zijn volk, dat in grote benauwdheid is, redden en bevrijden! Hij houdt zeer nauwlettend in de gaten hoe de listige plannen van Zijn vijanden als druiven rijpen, maar als de bloei voorbij is en de oogsttijd begint, zal Hij korte metten met hen maken en hen zonder pardon afkappen en in het vuur werpen zoals de verdorde ranken worden verwijderd en verbrand!

#### תהלים Tehilim [Psalmen] 83:3

*"Want zie, Uw vijanden tieren, Uw haters steken het hoofd op!"* (NBG). NBV: *"Uw vijanden roeren zich, trots heffen Uw haters het hoofd!"* Groot Nieuws Bijbel: *"Want Uw vijanden roeren zich, vol haat keren zij zich tegen U!"* Het Boek: *"Uw tegenstanders gaan tekeer. De mensen die U haten krijgen de overhand!"*

Hieruit blijkt duidelijk, dat de vijanden van Israël in wezen G'ds vijanden zijn! Zij haten het volk Israël op de eerste plaats niet om het bezit van dat smalle stukje land tussen de Jordaan en de Middellandse Zee, dat zelfs kleiner is dan Nederland, maar omdat het G'ds volk is! Zij keren zich vol haat tegen hen, maar vooral tegen Hem! Elke aanval op Israël moet men derhalve zien als een aanval op de Eeuwige zelf, en dat zal Hij zeer zeker niet ongestraft laten! Hij laat ze nu nog tekeer gaan, maar als de maat vol is zullen ze ondervinden met Wie zij te maken hebben!

**תהלים Tehilim [Psalmen] 83:4**

*“Zij smeden een listige aanslag tegen Uw volk en beraadslagen tegen Uw beschermelingen!”* (NBG). NBV: *“Tegen Uw volk smeden zij een complot, ze spannen tegen Uw lieveling samen!”* Het Boek: *“Zij beramen aanslagen tegen Uw volk en overleggen hoe zij Uw volgelingen kunnen aanvallen!”* Groot Nieuws Bijbel: *“Ze spannen samen tegen Uw volk, smeden een complot tegen Uw beschermelingen!”*

Bij het lezen van dit vers gaan onze gedachten meteen naar de afschuwelijke slachtpartijen van 7 oktober en de ontelbare gruwelijke aanslagen tegen G'ds volk door de jaren heen, zowel in Israël alsook in Europa en andere werelddelen. Sommige bijbeluitleggers gaan ervan uit, dat de vijanden van Israël in Psalm 83 gezamenlijk een grootscheepse specifieke oorlog plannen die zal moeten plaatsvinden voorafgaand aan de beide grote oorlogen in de eindtijd, maar of hier daadwerkelijk een echte oorlog mee bedoeld wordt valt te betwijfelen. Het beramen van listige terreuraanslagen tegen G'ds volk door de in de verzen 7 t/m 9 genoemde volken en landen ligt daarentegen meer voor de hand. Wat hierbij echter niet staat vermeld is de grote steun, die dit vijandig bondgenootschap ontvangt van de Verenigde Naties en de leugenachtige media, die de feiten verdraaien en de daders als slachtoffers presenteren.

Gelukkig staat Israël er niet alleen voor, want in vers 4 schrijft Asaf, dat zij het complot tegen G'ds beschermelingen smeden. De Israëlieten zijn dus G'ds beschermelingen, die derhalve ook op Zijn bescherming mogen rekenen. Helaas geldt dat niet voor alle individuele Israëlieten zoals op 7 oktober gebleken is, maar wel voor Israël als volk. Daarom is het voor iedereen van het grootste belang om een persoonlijke relatie met de G'd van Israël te onderhouden, Hem lief te hebben en Zijn geboden en inzettingen naarstig te onderhouden.

**תהלים Tehilim [Psalmen] 83:5**

*“Zij zeggen: Komt, laten wij hen als volk verdelgen, zodat aan de naam van Israël niet meer wordt gedacht!”* (NBG). NBV: *“En zeggen: Kom, wij verdelgen dit volk, Israëls naam zal nooit meer worden genoemd!”* Groot Nieuws Bijbel: *“Laten we Israël vernietigen, we willen die naam niet meer horen!”* Het Boek: *“Zij zeggen tegen elkaar: We gaan dat hele volk uitroeien. Niemand kent dan nog het volk van Israël!”*

Asaf beschrijft hier onverbloemd, wat G'ds vijanden van plan zijn: niet alleen de vernietiging van de staat Israël, maar de totale uitroeiing van het hele volk Israël! Zij willen G'ds volk compleet verdelgen zodat zelfs aan de naam van Israël niet meer gedacht zal worden. Dat moet men even tot zich laten doordringen om goed te kunnen begrijpen hoe absurd het is, dat juist Israël bij het Internationale Gerechtshof aangeklaagd werd voor het plegen van genocide! Dat is echt de omgekeerde wereld! Toch kijk ik daar niet vreemd van op, want ook dat hoort bij de tijd waarin we nu leven. De wereld wordt letterlijk op zijn kop gezet!

Dagelijks zien we om ons heen gebeuren dat het kwade goed genoemd wordt en het goede kwaad. Het licht wordt als de duisternis voorgesteld en de duisternis als het licht. Alles wat G'd verboden heeft wordt nu gepropageerd en alles wat G'd geboden heeft wordt nu in een kwaad daglicht gezet en als achterhaald en niet meer van deze tijd bestempeld. Door manipulatie van de nieuwsvoorziening wordt een eenzijdige anti-Israëlietische houding in de samenleving teweeg gebracht, terwijl het onafhankelijke nieuws als nepnieuws wordt afgedaan.

De vijandige burens, die hier in vers 5 tegen elkaar zeggen, dat zij de Israëlieten als volk willen uitroeien, zullen daarvoor zwaar gestraft worden, want: *“Zie, de Bewaarder van Israel sluimert noch slaapt!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 121:4, NBG) en: *“Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende G'd!”* (עבריים Iv'rim [Hebreeën] 10:31, NBG).

**תהלים Tehilim [Psalmen] 83:6**

*“Want zij hebben eensgezind beraadslaagd, tegen U een verbond gesloten!”* (NBG). NBV: *“Zij hebben samen plannen gesmeed en zich tegen U verenigd!”* Groot Nieuws Bijbel: *“Zo sloten ze*

*een verbond tegen U, wat waren ze eensgezind!” Het Boek: “Zij waren het al snel eens en hebben een verdrag gesloten om gezamenlijk tegen U op te staan!”*

Dat de in Psalm 83 genoemde vijanden zich verenigen om eensgezind tegen de Eeuwige en Zijn volk samen te spannen en met elkaar te overleggen hoe ze Israël in een gecoördineerde gezamenlijke actie kunnen aanvallen is opmerkelijk vanwege hun grote onderlinge geschillen. Deze volken en landen hebben door de eeuwen heen weliswaar zo nu en dan overspoeld door haat *afzonderlijk* samengewerkt in de strijd tegen Israël, maar nooit allemaal tegelijkertijd en zeker niet eensgezind, want normaal gesproken kennen zij geen echte eensgezindheid! Het is derhalve onmogelijk te veronderstellen dat Asaf hier één van de vele samenzweringen tegen G'ds volk beschrijft, die Israëls vijandige burenen in bijbelse tijden hadden beraamd. Het in de volgende verzen genoemde bondgenootschap is in die specifieke samenstelling namelijk in de hele Bijbel alsook in de moderne geschiedenis nergens terug te vinden, ook niet in de oorlogen van 1948, 1967 en 1973 waarbij sommige van deze buurvölkeren betrokken waren. Het vormen van een alliantie, waar alle opgesomde buurlanden inclusief Filistea deel van uitmaken met als doel om Israël van de aardbodem weg te vagen zoals in vers 5 beschreven is, kan dus vanuit de psalmist gezien pas in de verre toekomst plaats vinden. Asaf laat er echter geen twijfel over bestaan dat het verbond van deze vijanden op de eerste plaats niet zozeer tegen het land en volk Israël gericht is, maar tegen de G'd van Israël, om gezamenlijk tegen Hem op te staan! Zij denken samen sterk te staan, maar zij smeden plannen zonder een kans op slagen, want er staat geschreven: *“Wat zijn de ongelovige volken toch dwaas om tegen de Eeuwige op te staan! Het is onbegrijpelijk dat deze mensen proberen G'd te slim af te zijn! De machthebbers van deze wereld hebben hun hoofden bijeen gestoken en de leiders spannen samen tegen de Eeuwige en Zijn Gezalfde!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 2:1-2). Dat met Zijn Gezalfde de Mashiach [Messias] bedoeld is moge duidelijk zijn, en hoe het met Zijn vijanden zal aflopen als Hij uit de hemel zal neerdalen om Zijn volk te redden wordt in de eindtijdprophetieën beschreven, die wij de volgende keer zullen bestuderen. Maar laten we eerst kijken welke volken hier samenspannen:

### **תהלים Tehilim [Psalmen] 83:7-9**

*“De tenten van Edom en de Ismaëlieten, Moab en de Hagrieten! Gebal, Ammon en Amalek, Filistea met de inwoners van Tyrus; zelfs Assur heeft zich bij hen gevoegd, zij zijn de zonen van Lot tot steun!”* (NBG). NBV: *“De tenten van Edom en de Ismaëlieten, Moab en de zonen van Hagar, Gebal en Ammon en Amalek, Filistea en de bewoners van Tyrus. Zelfs Assyrië heeft zich aangesloten en de hand gereikt aan de zonen van Lot!”* Groot Nieuws Bijbel: *“De volken van Edom en Ismaël, van Moab en Hagar, de volken van Gebal, Ammon en Amalek, de Filistijnen en de inwoners van Tyrus; zelfs Assur sloot zich bij hen aan; het bood de helpende hand aan Moab en Ammon, de nakomelingen van Lot!”* Het Boek: *“De Edomieten en Ismaëlieten, de Moabieten en de Hagarenen. De Gebalieten, Ammonieten en Amalekieten, en ook de Filistijnen, samen met de inwoners van de stad Tyrus. Ook Assur kwam erbij, het helpt de nakomelingen van Lot!”*

Hier worden de tien burenen opgesomd, die samen een vijandige alliantie vormen om Israël van alle kanten in te sluiten en aan te vallen en uit te roeien. Het is duidelijk dat dit vanuit de psalmist gezien een toekomstig bondgenootschap is, want zoals ik bij het vorige vers al heb uitgelegd zijn deze tien buurvölkeren, waarvan sommigen zelfs aan Israël verwant zijn in deze samenstelling nooit een eensgezinde alliantie tegen G'ds land en volk geweest.

### **Edom = אֶדוֹם Edom**

Dat Edom als eerste genoemd wordt is volgens mij niet zonder reden. Edom is het voormalige woongebied van de Edomieten. Zij waren de nakomelingen van Ezav [Ezau], de tweelingbroer van Ya'aqov [Jakob], die volgens בראשית B'reshit [Genesis] 25:25 en 30 vanwege zijn rossige kleur en het rode linzengerecht waarvoor hij zijn eerstgeboorterecht verkocht, de bijnaam אֶדוֹם Edom [Rode] had gekregen. In de Griekse naam van Fenicië, Φοινίκη Phoinikē, die van het woord φοινός phoinōs is afgeleid, hetgeen 'bloedrood' betekent, zien sommigen een link met

Edom, dat op zijn beurt weer is afgeleid van het Hebreeuwse woord voor rood: אָדוֹם adom. Zij vermoeden dus door de gelijkheid van de naam dat de Feniciërs evenals de Edomieten tot de nakomelingen van Ezav zouden kunnen behoren. De kleur rood is in het Hebreeuws dus אָדוֹם adom en daarom is het waarschijnlijk ook geen toeval, dat Edom het Seirgebergte omvatte, dat uit rode rotsen bestaat. Zelfs de naam van dit gebergte, הַר שַׁעִיר Har Se'ir, die afgeleid is van het woord שַׁעִיר sa'ir, dat 'harig' ofwel 'behaard' betekent, lijkt een verwijzing te zijn naar Esav, die in בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 25:25 als volgt wordt beschreven: *"Het kind dat als eerste tevoorschijn kwam was rossig (אֲדָמוֹני ad'moni) en helemaal behaard (שַׁעִר se'ar), alsof het een haren mantel aanhad; ze noemden het Esav [Esau]!"* (NBV).

Ya'aqov en Esav waren weliswaar broers van elkaar, waren beiden zonen van Yitz'chaq [Izaäk] en Riv'qa [Rebekka] en kleinzonen van Av'raham [Abraham] en Sara, maar hun nakomelingen waren geen echte broedervolken van elkaar, spraken niet dezelfde taal en hadden niet hetzelfde geloof. Integendeel! De Edomieten koesterden een diepgewortelde haat en vijandschap jegens de Israëlieten. Het begon al in de moederschoot van Riv'qa: *"Het leek wel alsof de kinderen in haar binnenste met elkaar vochten! Dit kan ik niet langer verdragen, riep zij uit en zij vroeg de Eeuwige om raad. Hij vertelde haar: De zonen in uw baarmoeder zullen twee vijandige volken voortbrengen. De ene zal sterker zijn dan de andere, de oudste zal de dienaar van de jongste zijn! En inderdaad, toen Riv'qa beviel, kreeg ze een tweeling!"* (בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 25:22-24, Het Boek).

Het was duidelijk geen eeneiige tweeling en ze waren in elk opzicht het tegenovergestelde van elkaar. Ya'aqov was zachtmoedig, huiselijk en familiegehecht. Hij was een herder en hij hield vast aan het geloof van zijn voorouders. Ezav daarentegen was ruig en roekeloos. Hij was een jager en wist ook zijn zwaard te hanteren. Hij hechtte geen enkele waarde aan het geloof en de traditie van zijn ouders en leefde er maar op los. Omdat Ezav zo weinig om zijn eerstgeboorterecht gaf en dit heel onverschillig voor een boordje linzensoep aan zijn broer overdroeg, nam Ya'aqov op het advies van zijn moeder de daarbij horende zegen van zijn vader in ontvangst. Dat werd hem door zijn broer bijzonder kwalijk genomen en in vers 41 van hoofdstuk 27 lezen wij, dat Ezav hem van toen af haatte om de zegen, waarmee zijn vader hem gezegend had, en bij zichzelf zwoer, hem te vermoorden.

Dat Ezav wel de zegen wilde ontvangen, maar voor de rest geen enkele waarde aan zijn eerstgeboorterecht hechtte, is al erg genoeg, maar ook de belofte, die de Eeuwige destijds aan zijn vader gegeven had, interesseerde hem blijkbaar niet, want in plaats van de zuivere lijn voort te zetten, trouwde hij met Hethitische en Ismaëlitische vrouwen. In hoofdstuk 36 lezen we in de verzen 1 t/m 5: *"Dit zijn de nakomelingen van Esav, ook Edom genoemd. Esav trouwde met vrouwen uit K'na'an [Kanaän]: met Ada, de dochter van de Hethiet Elon, met Oholibama [Oholibama], die een dochter was van Ana en een kleindochter van de Chiviet Tziv'on [Sibon] en met Bas'mat [Basemat], de dochter van Yish'ma'el [Ismaël] en de zuster van N'vayot [Nebajot]. Ada baarde hem Elifaz, Bas'mat baarde Re'u'el [Reüel], en Oholibama baarde Ye'ush [Jeüs], Yalam [Jalam] en Qorach [Korach]. Dit waren de zonen van Esav, die hij in Kanaän kreeg!"* (NBV). In vers 6 lezen wij, dat Esav met zijn vrouwen en kinderen naar een ander land trok en in vers 8 staat: *"Esav, ook Edom genoemd, vestigde zich in het Seirgebergte!"*

Het Seirgebergte, dat zich tussen de Dode Zee en de Golf van Aqaba ten zuidoosten van Israël in het huidige Jordanië bevind, werd in de tijd van Av'raham [Abraham] bewoond door de Chorieten [Horieten]. Zij werden door de nakomelingen van Ezav verdreven, die het bergland vervolgens Edom noemden. In de verzen 10 t/m 14 staat een lijst met de namen van de zonen en kleinzonen, die Esav, de stamvader van de Edomieten, in het Seirgebergte kreeg: *"Hier volgen de namen van Esav's zonen: Elifaz, de zoon van zijn vrouw Ada, en R'u'el [Reüel], de zoon van zijn vrouw Bas'mat [Basemat]. Zonen van Elifaz: Teman, Omar, Tz'fo [Sefo], Ga'tam [Gatam] en Q'naz [Kenaz]. Tim'na [Timna], een bijvrouw van Esav's zoon Elifaz, baarde hem Amaleq [Amalek]. Dit waren de nakomelingen van Esav's vrouw Ada. Zonen van R'u'el [Reüel]: Nachat, Zerach, Shama [Samma] en Miza [Mizza]. Dit waren de nakomelingen van Esav's vrouw Bas'mat. Zonen die Esav's vrouw Oholibama, die een dochter was van Ana, de dochter van Tzivon [Sibon], hem baarde: Ye'ush [Jeüs], Yalam [Jalam] en Qorach [Korach]."* Dit waren de stamhoofden van Edom, die van Esav afstamden.

Edom is het eerste land, dat in Psalm 83 genoemd wordt in het rijtje van de samenzweerders terwijl de Edomieten het broedervolk van de Israëlieten waren. Hun stamvaders Ezav [Edom] en Ya'aqov [Israël] waren immers tweelingbroers. Daarom zou men eigenlijk verwachten dat ze door deze nauwe familiebanden met elkaar op vriendschappelijke voet zouden staan en elkaar zouden steunen, maar niets is minder waar. Integendeel! Edom was juist de eerste aartsvijand van Israël omdat de persoonlijke haat van Esav jegens zijn broer zich via zijn nakomelingen, waaronder de Idumeeër Herodes Antipater heeft voortgezet. Idumea was immers de Latijnse naam voor Edom. Deze Edomiet werd in 47 vGT door Julius Caesar tot Romeinse burger en tot procurator over Judea benoemd. Zijn zoon, Herodes de Grote, werd eind 40 vGT op het Capitool te Rome door Antonius, Octavianus en de senaat tot koning over Judea en Galilea benoemd. Hij zat op de troon toen de Mashiach Yeshua werd geboren en stelde alles in het werk om de nieuwgeboren koning der Joden om te brengen. Toen de Edomiet Herodes begreep dat hij door de wijzen uit het Oosten misleid was, werd hij zo woedend dat hij het bevel gaf, om alle jongetjes van twee jaar en jonger in Betlehem en de wijde omgeving te doden, waarmee een profetie van ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 31:15 in vervulling ging. Yeshua en zijn ouders bleven in Egypte tot de dood van Herodes, die door zijn zoon Archelaüs werd opgevolgd. Diens broer, de tetrarch [viervorst] Herodes Antipas, liet Yochanan haMat'bil [Johannes de Doper] onthoofden. Hij was het ook, die Yeshua verhoorde en bespote. Zo zien wij, dat ook deze wrede heersers Edomieten in hart en nieren waren. De Edomieten stonden bekend als een twistziek, wreed en oorlogszuchtig volk. De Romeins-Joodse geschiedschrijver Josephus Flavius beschreef hen in hoofdstuk 7, boek 7 van zijn werk 'Joodse oorlogen' in vergelijking met de Sicariërs als volgt: *"De Idumeërs [Edomieten] streefden er ook naar meer schuldig te zijn aan g'ddeloosheden dan deze mannen! Want zij allen, schurken dat het zijn, sneden de kelen van de priesters door, zonder enig respect voor G'd!"*

Dat de haat van de Edomieten jegens de Israëlieten niet wederzijds was, komt duidelijk naar voren toen het nederige verzoek van Moshe [Mozes] om na de uittocht uit Egypte door hun land te mogen trekken, keihard door hen geweigerd werd: *"Moshe nu zond uit Qadesh [Kades] boden tot de koning van Edom: Zo zegt uw broeder Israël: Gij weet van al de moeite, die ons overkomen is: Hoe onze vaders naar Egypte trokken, en wij lange tijd in Egypte woonden, en de Egyptenaren ons en onze vaders slecht behandelden. Toen riepen wij tot de Eeuwige, en Hij hoorde onze stem, zond een engel en leidde ons uit Egypte; en zie, nu zijn wij te Qadesh, een stad aan de grens van uw gebied. Laat ons toch door uw land trekken; wij zullen niet door akkers en wijngaarden trekken en wij zullen geen welwater drinken; de koninklijke weg zullen wij gaan, zonder naar rechts of naar links af te wijken, totdat wij uw gebied zullen zijn doorgetrokken. Maar Edom zeide tot hem: Gij zult niet door mijn gebied gaan, anders trek ik met het zwaard u tegemoet. Toen zeiden de Israëlieten tot hem: Wij zullen langs de gebaande weg optrekken, en indien ik en mijn vee van uw water drinken, dan zal ik de prijs daarvoor betalen; ik wil niet anders dan te voet doortrekken. Maar hij zeide: Gij zult niet doortrekken. En Edom rukte uit hem tegemoet met een geweldig leger en een sterke macht. Toen nu Edom weigerde Israël door zijn gebied te laten trekken, boog Israël zijwaarts van hem af!"* (במדבר B'mid'bar [Numeri] 20:14-21, NBG).

Dit deden ze in gehoorzaamheid aan het gebod van de Eeuwige, om de soevereiniteit van Edom te respecteren, want er staat geschreven: *"Veel dagen trokken wij om het gebergte Se'ir heen. Toen zeide de Eeuwige tot mij: gij hebt lang genoeg om dit gebergte heen getrokken, wendt u naar het noorden; gebied het volk aldus: gij gaat nu trekken door het gebied van uw broeders, de zonen van Esav, die in Se'ir wonen; die zullen bevreesd voor u zijn. Neemt u echter zeer in acht; daagt hen niet uit, want Ik zal u van hun land zelfs geen voetbreed geven, omdat Ik het gebergte Se'ir aan Esav tot een bezitting gegeven heb. Voedsel om te eten zult gij van hen voor geld kopen; ook water om te drinken zult gij van hen voor geld kopen. Want de Eeuwige, uw G'd, heeft u gezegend in al het werk uwer handen; Hij heeft uw tocht door deze grote woestijn gekend; deze veertig jaar was de Eeuwige, uw G'd, met u, gij hebt aan niets gebrek gehad. Daarom trokken wij verder, weg van onze broeders, de zonen van Esav, die in Se'ir wonen, weg van de vlakte, van Eilat [Elat] en Etz'yon-Gaver [Esjon-Geber]!"* (דברים D'varim [Deuteronomium] 2:1-8). Ondanks het teleurstellende feit dat de koning van Edom hen in een vijandige houding de doortocht weigerde waardoor de Israëlieten noodgedwongen een

andere route moesten nemen zei Moshe in opdracht van de Eeuwige nadrukkelijk: *“De Edomiet zult gij niet verafschuwen, want hij is uw broeder!”* (דְּבָרִים D’varim [Deuteronomium] 23:7). Helaas was dit niet wederzijds, want de Edomieten beschouwden de Israëlieten helemaal niet als een broedervolk en lieten dit in de loop van de Bijbelse geschiedenis ook keer op keer blijken.

### **Ismaëlieten = יִשְׁמַעְאֵלִים Yish’m’elim**

Het tweede volk dat in Psalm 83 in de alliantie tegen Israël genoemd wordt zijn de Ismaëlieten, want ook zij zijn nauw verwant aan de Israëlieten, maar in tegenstelling tot de Edomieten zijn zij geen broedervolk. Hun stamvaders waren immers geen volle broers, maar halfbroers. Yitz’chaq [Izaäk] en Yish’m’a’el [Ismaël] hadden wel dezelfde vader, maar niet dezelfde moeder. Yish’m’a’el werd door Av’ram [Abram] namelijk bij Hagar verwekt, de Egyptische slavin van Sarai: *“En Hagar baarde Av’ram een zoon en Av’ram noemde de zoon, die Hagar gebaard had, Yish’m’a’el. En Av’ram was zesentachtig jaar oud, toen Hagar Yish’m’a’el aan Av’ram baarde!”* (בְּרֵאשִׁית B’reshit [Genesis] 16:15-16). Yish’m’a’el [Ismaël] was de stamvader van de Ismaëlieten. Hij werd gezegend met twaalf zonen, waaruit volgens de traditie de twaalf stammen van de latere Arabieren zijn voortgekomen: *“Dit nu zijn de nakomelingen van Yish’m’a’el, de zoon van Av’raham die Hagar, de Egyptische, de slavin van Sara, Av’raham gebaard had. Dit zijn dan de namen der zonen van Yish’m’a’el, genoemd naar hun afstamming: de eerstgeborene van Yish’m’a’el is N’vayot [Nebajot], voorts Qedar [Kedar], Ad’b’el [Adbeël], Miv’sam [Mibsam], Mish’m’a [Misma], Duma, Masa [Massa], Chadad [Hadad], Tema, Y’tur [Jetur], Nafish [Nafis] en Qed’ma [Kedema]. Dit zijn dan de zonen van Yish’m’a’el, en dit zijn hun namen, naar hun dorpen en hun tentenkampen, twaalf vorsten naar hun volksstammen!”* (בְּרֵאשִׁית B’reshit [Genesis] 25:12-16). Zo werd Yish’m’a’el de stamvader van de Arabieren.

De traditionele opvatting, dat Muhammad [Mohamed] een afstammeling zou zijn van Qedar [Kedar], in het Arabisch Qaydār genaamd, de tweede zoon van Yish’m’a’el, wordt door de klassieke Arabische literatuur ondersteund. Muhammad behoorde tot de stam der Hashemiten, waaruit het Hashemitische koningshuis is voortgekomen, een substam van de Quraish, die op zijn beurt weer voortkomt uit het volk van Adnān ibn Udad, een verre nazaat van Qedar. Volgens de traditie was Adnān de stamvader van vele Ismaëlitische stammen die de westelijke kust en het noordelijke deel van het Arabische schiereiland bewoonden alsook het huidige Iraq. Ook in de Hebreeuwse Bijbel, de TeNaCH, wordt meerdere keren verwezen naar Qedar als stam. In Jesaja 21:17 wordt in de NBG-vertaling over de “helden der Kedarieten” gesproken en in de Herziene Statenvertaling over de “helden van de Kedarenen”. Mahalat, de dochter van Yish’m’a’el en zus van zijn oudste zoon N’vayot, werd in בְּרֵאשִׁית B’reshit [Genesis] 28:8-9 de vrouw van haar neef Esav: *“Toen Esav nu zag, dat de dochters van K’na’an [Kanaän] zijn vader Yitz’chaq [Izaäk] zeer mishagden, ging hij naar Yish’m’a’el, en nam zich bij zijn vrouwen Machalat, de dochter van Yish’m’a’el, de zoon van Av’raham [Abraham], de zuster van N’vayot, tot vrouw!”* In vers 3 van hoofdstuk 36 wordt zij Bas’mat [Basemat] genoemd. De Ismaëlieten verspreidden zich vanuit het Arabische schiereiland over het hele Midden-Oosten, de Levant, Egypte en het noordelijk deel van Afrika, dat bekend staat als de Maghreb: Libië, Tunesië, Algerije, Marokko en Mauretanië. Voor de goede orde wil ik er wel met nadruk bij vermelden, dat niet alle Ismaëlitische landen en volken een vijandige houding tegenover Israël hebben.

### **Moab = מוֹאָב Moav**

Ook bij de derde bondgenoot, Moab, de noordelijke buurman van Edom in het complot tegen Israël is het familieband met de Israëlieten duidelijk aanwezig, ook al ligt deze hier iets verder weg dan bij de Edomieten en de Ismaëlieten. De stamvader van de Moabieten, Moav [Moab], was een buitenechtelijke zoon van Lot, een neef van Av’raham. Lot was de zoon van Av’rahams broer Haran. Na de verwoesting van S’dom [Sodom] en ‘Amora [Gomorra] werd Moav door Lot buiten diens eigen medeweten om bij zijn oudste dochter verwekt: *“En Lot trok op uit Tzoar [Soar] en vestigde zich met zijn beide dochters op het gebergte, want hij durfde niet in Tzoar te blijven, en hij ging wonen in een spelonk, hij met zijn beide dochters. En de eerstgeborene*

zeide tot de jongste: *Onze vader is oud, en daar is geen man in het land om tot ons te komen, naar de gewoonte der gehele aarde. Kom, laten wij onze vader wijn te drinken geven en bij hem nederliggen, opdat wij door onze vader aan nakroost het leven geven. Toen gaven zij in die nacht haar vader wijn te drinken, en de eerstgeborene ging naar binnen en legde zich bij haar vader neder, zonder dat hij er iets van merkte toen zij zich nederlegde of toen zij opstond. [...]* En de eerstgeborene baarde een zoon, en noemde hem Moav [Moab]; hij is de vader van de tegenwoordige Moabieten!” (בראשית B'reshit [Genesis] 19:30-33 en 37, NBG).

De Moabieten bewoonden een gebied in het centrale deel van het huidige Jordanië dat in de TeNaCH, en vooral in het boek Rut, dikwijls שדה מואב S'de Moav [het veld van Moab] genoemd wordt en ten noorden van Edom lag. Het gebied strekte zich uit van de Zered in het Zuiden tot de Arnon in het Noorden en van de Dode Zee in het Westen tot aan de Arabische Woestijn in het Oosten. De noordgrens van Moab werd door diverse oorlogen meerdere keren verschoven en omvatte tijdelijk ook een streek, die ten oosten van de Jordaan lag en in במדבר B'mid'bar [Numeri] 22:1 ערבות מואב Ar'vot Moav [vlakten van Moab] genoemd wordt. Hoewel zij op basis van het bovenstaande verhaal aan elkaar verwant waren, hebben ook de Moabieten zich steeds vijandig tegenover de Israëlieten gedragen. Evenals de Edomieten weigerden ook zij hun de doortocht naar het Beloofde Land, maar ook deze keer vermeden de Israëlieten een gewapende confrontatie met hun verwanten, in gehoorzaamheid aan het bevel van Moshe, die geschreven heeft: *“Toen zeide de Eeuwige tot mij: benauw Moav niet, en daag het niet uit ten strijde, want Ik zal u van zijn land niets in bezit geven, omdat Ik Ar aan de zonen van Lot tot een bezitting gegeven heb!”* (דברים D'varim [Deuteronomium] 2:9, NBG). Daarom trokken zij langs het gebied van de Moabieten en bereikten via een omweg de vlakte langs de Jordaan aan de overkant van Yericho [Jericho], waar zij hun kamp opsloegen nadat ze de Amoriëten hadden verslagen. Toen Balaq ben Tzipor [Balak, de zoon van Sippor], de koning van Moab, dit hoorde en het uitgestrekte legerkamp van de Israëlieten met eigen ogen zag, werd hij buitengewoon bevreesd en raakte in paniek evenals zijn hele volk.

Omdat de Moabieten zagen dat de Israëlieten de sterke legers van de machtige koningen Sichon en Og hadden verslagen werden zij doodsbang voor hen en de angst sloeg hen om het hart. In plaats van de zijde van Israël te kiezen zoals Rachav [Rahab] later deed, deelden de Moabieten hun vrees mee aan hun burens, de Midjanieten, om gezamenlijk maatregelen te beramen tegen Israël. Eigenlijk was dat heel dom en kortzichtig, want de Israëlieten waren helemaal niet van plan om de Moabieten en de Midjanieten aan te vallen. Ze waren immers niet vergeten dat Moshe [Mozes] gastvrij werd ontvangen toen hij voor de Faraó moest vluchten. Ook waren zij niet vergeten dat Tzipora [Sippora], de vrouw van Moshe, een Midjanitische was en dat zijn schoonvader Yit'ro [Jetro] zelfs de priester van Midjan was. Nee, de Israëlieten hadden geen enkele reden om de Midjanieten als vijanden te behandelen. Ook de Moabieten behoefden helemaal geen kwaad te vrezen van de kinderen Israëls, want zij waren immers familie van elkaar. Zij hadden in de zegeningen van de Eeuwige kunnen delen als zij zich ook echt als familie hadden gedragen en de kinderen van Israël vriendelijk als hun nieuwe burens hadden verwelkomd. De reden waarom de Moabieten de familiebanden naast zich neer legden en de Israëlieten als vijanden beschouwden ligt wel in het feit, dat zij al lang geleden het geloof van hun stamvader Lot verlaten hadden en diep verzonken waren in de afgoderij.

Zo besloten de Moabieten samen met de Midjanieten, hun verre familie te bestrijden door middel van bovennatuurlijke machten en op magische wijze de kracht van hun tegenstanders te breken alvorens een militaire confrontatie aan te gaan. Omdat het in die tijd in bijna alle culturen gebruikelijk was om daarvoor de toevlucht te nemen tot betoveringen en vervloeking en riepen ze de hulp in van Bil'am ben B'or [Bileam de zoon van Beor], een zeer bekende magiër uit Mesopotamië, die daarin gespecialiseerd was. Hij was een 'ziener', een waarzegger in oud-oosterse stijl, een sjamaan, die mensen zegende en vervloekte tegen royale betaling. Zo deed hij meerdere pogingen om Israël te vervloeken, maar elke keer veranderde de Eeuwige de vloek in een zegen! Toch daar liet hij het niet bij. Op Bil'ams advies zette de koning van Moab na de drie mislukte pogingen om Israël te vervloeken een ander wapen in dat veel effectiever bleek te zijn: de knappe Moabitische meisjes! *“Terwijl Yis'ra'el [Israël] in Shitim [Sittim] verbleef, begon het volk ontucht te plegen met de dochters van Moav. Dezen nodigden het volk tot de slachtoffers van haar goden en het volk at daarvan en boog zich neer voor haar goden. Toen*

*Israël zich aan Ba'al-P'or [Baäl-Peor] gekoppeld had, ontbrandde de toorn van de Eeuwige tegen Israël!"* (בַּמִּדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 25:1-3, NBG). In vers 9 lezen wij, dat er als gevolg daarvan op één dag vierentwintigduizend Israëlieten de dood vonden! Hoe was het mogelijk, dat de soldaten van het machtige Israëlitische leger die door de Moabieten zo gevreesd waren, ontucht konden plegen met de dochters van Moab? Waar haalden de Moabitische meisjes het lef vandaan om hun vijanden uit te nodigen terwijl we in vers 3 van hoofdstuk 22 gelezen hadden, dat de Moabieten buitengewoon bang waren voor de Israëlieten? Waren ze opeens niet meer bang voor hen omdat ze hen niet meer als vijanden, maar als vrienden zagen? Werden ze opeens allemaal verliefd op elkaar dat ze massaal met elkaar naar bed gingen? Waren de uitnodigingen om aan hun offerfeesten deel te nemen een onschuldige uiting van gastvrijheid of zat daar meer achter? Gebruikten ze hun lichamen als wapens en dienden de erotische offerfeesten als slimme oorlogsstrategie? Hoe dan ook. De Moabitische meisjes moeten wel heel erg mooi en aantrekkelijk geweest zijn, want met hun verleidingen hadden ze in elk geval hun doel bereikt. De dappere Israëlieten haptten maar al te gretig toe en lieten zich letterlijk door hen ontwapenen. Wat Balaq met zijn pogingen, Israël door Bil'am te laten vervloeken niet voor elkaar kreeg, is de meisjes van Moab met hun verleiding tot ontucht en afgoderij bijna gelukt, namelijk dat de Eeuwige Zich tegen Zijn eigen volk keerde en het volledig weggevaagd zou hebben als Pin'chas [Pinchas] niet had ingegrepen.

De Moabieten behoorden echter ook in latere tijden tot de ergste vijanden van Israël, vooral in de tijd van de richteren, waarin ze zelfs Israëliisch gebied ten westen van de Jordaan hadden bezet. Ook tijdens de regeringen van Sha'ul [Saul], David en Sh'lomo [Salomo] tot aan Juda's ballingschap bleven de problemen met de Moabieten nog steeds aanhouden. Zo lezen wij o.a. in מְלָכִים M'lachim bet [2 Koningen] 3:5-6, dat de Moabitische koning Mesha [Mesa], die schatplichtig was aan koning Achav [Achab], na diens dood in opstand kwam tegen zijn opvolger: *“Maar na de dood van Achav kwam de koning van Moav tegen de koning van Israël in opstand. Daarom rukte koning Yoram [Joram] vanuit Shom'ron [Samaria] op, nadat hij heel Israël onder de wapenen had geroepen!”* (NBV). De Stèle van Mesha, ook wel bekend als de Mesasteen, is een gedenkteken van zwart basalt ter herinnering aan deze opstand, met daarin een inscriptie van de moabitische koning Mesha, waarin hij in het Oudhebrewse schrift zijn overwinning op het koninkrijk Israël beschrijft. In מְלָכִים M'lachim bet [2 Koningen] 3:24 bericht de TeNaCH echter in tegenstelling tot de propagandistische inscriptie van Mesha, dat de Moabieten een verpletterende nederlaag leden: *“De Israëlieten joegen de Moabieten tot hun eigen land achterna en versloegen hen!”* (NBV). Uit de inscriptie op de Mesasteen blijkt in elk geval wel, dat de talen van de Moabieten en de Israëlieten sterk op elkaar leken.

Uit Psalm 83 blijkt helaas, dat de vijandschap van Moav ten opzichte van Israël ondanks hun onderlinge verwantschap nooit is verdwenen en ook in de eindtijd weer zal oplaaien! Daarom zegt de Eeuwige: *“Een Ammoniet of Moabiet zal niet in de gemeente van de Eeuwige komen; zelfs hun tiende geslacht zal nimmer in de gemeente van de Eeuwige komen, omdat zij u bij uw uittocht uit Egypte op de weg niet met brood en water tegemoet gekomen zijn, en omdat zij tegen u Bil'am, de zoon van B'or [Beor], uit Petor in Mesopotamië, gehuurd hadden om u te vervloeken. Maar de Eeuwige, uw G'd, heeft naar Bil'am niet willen luisteren en de Eeuwige, uw G'd, heeft de vloek voor u in een zegen veranderd, omdat de Eeuwige, uw G'd u liefhad.”* (דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium] 23:3-5). Zo geloof ik met heel mijn hart, dat ook het complot, dat Moab in Psalm 83 samen met zijn bondgenoten tegen G'ds volk smeedt, zich uiteindelijk tegen henzelf zal keren, want: *“Wie een kuil graaft voor een ander, valt er zelf in, wie een steen op iemand afrot, komt er zelf onder!”* (מִשְׁלֵי Mish'lei [Spreuken] 26:27, NBV). Ook staat er geschreven: *“Talrijk zijn de smarten van de g'ddeloze, maar wie op de Eeuwige vertrouwt, die omringt Hij met goedertierenheid. Verheugt u in de Eeuwige en juicht, gij rechtvaardigen; jubelt allen, gij oprechten van hart!”* (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 32:10-11). Amen!